

Türkiye’de Kamu Yararına Çalışan Derneklerin Eğitim Faaliyetlerinin Yönetimi ve Denetimi (Yasal Belgeleri Temelinde Nitel Bir Analiz)

Erdal TOPRAKÇI¹, Aysun AKÇAY

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de kamu yararına faaliyet gösteren derneklerin yasal belgeleri temelinde, eğitim faaliyetlerinin yönetimi ve denetiminin bilimsel bir içeriğe (eğitim yönetimi ve eğitim denetimi bilimlerinin bilgilerine) uygunluğunu ortaya koymaktır. Bunun için kamu yararına çalışan derneklerin tüzükleri eğitim yönetimi ve denetimi süreçleri açısından incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden belge inceleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynaklarını kamu yararına çalışan derneklerin internet ortamından ulaşılan güncel tüzükleri ve dernekler kanunu oluşturmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Toplam 94 dernek tüzüğü incelenmiş ve bu derneklerin eğitim yönetimi ve denetimi süreçlerine yer verme sıklıklarına bakılmıştır. Araştırma sonucunda, dernek tüzüklerinde eğitim yönetimi süreçleriyle ilgili toplam 776 ifadeye, dernekler kanununda eğitim denetimi süreçleriyle ilgili ise 5 kanun maddesine rastlanmıştır. Sonuç olarak; dernek tüzüklerinin Eğitim Yönetimi ve Denetimi bilimlerinin temel bilgileri ışığında oluşturulmasına, derneklerin eğitim faaliyetlerinin bilimsel çerçevede yönetilip, denetlenmesine ve derneklerin eğitim faaliyetlerinin mümkün olduğunca formalleştirilerek MEB tarafından denetlenebilir hale getirilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Dernek, eğitim yönetimi, eğitim denetimi.

Abstract

The purpose of this study was to determine the scientific eligibility of the education activities of the Turkish associations operating in the public interest in terms of the management and supervision processes on the basis of their legal documents. To fulfill this purpose the charters of the associations were examined according to the administration and supervision processes. In this study the document analysis was used. The data resources of the study were composed of the up to date internet based associations' charters and Law of Associations. Content analysis was used for the data. The frequencies of the statements about the educational administration and supervision processes of 94 associations were determined. In conclusion, 776 statements related to the administration and 5 statements related to the supervision processes identified from the charters and Law of Associations respectively. In addition to these, the educational activities of the associations should be supervised by Ministry of National Education in order to formalize the informal education as much as possible.

Keywords: Association, educational administration, educational supervision

GİRİŞ

Toplumlar bünyelerindeki işleyişi devlet ve sivil katkılar yoluyla gerçekleştirir. Ancak sivil katkıları yine devletin kontrolindedir. Toplumların devamı için gelecek neslin yetiştirilmesi görevini üstlenen eğitimi, toplum sisteminden ayrı olarak düşünmek olanaklı değildir. Bütün ülkeler değişen modern üretim biçimlerine ve yöntemlerine yanıt verecek tarzda eğitim, öğretim işlerini yürütmek ve yenilemek zorundadır (Duman, 1991).

Devletin yönettiği ve denetlediği eğitim faaliyetleri formal eğitimi oluştururken; hayatın içinde kendiliğinden veya plansız olarak kişiler ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen eğitime informal eğitim denmektedir. Çağdaş toplumlar formal eğitimi artırmak informali azaltmak çabasıdadır. Bunu da özellikle yaygın eğitime ağırlık vererek gerçekleştirmeye çalışırlar. Bugünlerde sürekli eğitim, hayat boyu öğrenme vb. gibi farklı isimlerle de ifade edilebilen yaygın eğitim, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen formal eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Bu yolla toplumlar hayatın içindeki bütün

¹Prof. Dr., Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, erdal.toprakci@ege.edu.tr

eğitimi rastlantısal ve başıboş olmaktan uzaklaştırıp resmileştirmeye çalışırlar. Ancak bütün bu çabalara rağmen böylesine zorlu bir işi başarmak o kadar da kolay değildir. Bunun için de ülkeler kendi eğitim sistemlerinde formallığı artırmak ve eğitim faaliyetlerinin denetimini kontrol altında tutmak adına çeşitli resmi kurumlar ve bakanlıklarla işbirliği yapmaktadır. Türkiye’de de formal (örgün ve yaygın eğitim) eğitimden sorumlu kurum Milli Eğitim Bakanlığı’dır.

Toplumların içinde informal olarak gerçekleşme potansiyeli olan çok sayıda eğitsel durum vardır. Bu durumlar bir bireyden birden fazla bireye uzanır. Informal eğitim kapsamında değerlendirilebilecek bir durum, eğitim faaliyetlerine de yer veren derneklerdir. Sivil toplum kuruluşları olarak da adlandırılan dernekler; kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır. Türk Medeni Kanununa göre fiil ehliyetine sahip her gerçek kişinin önceden izin almadan dernek kurma hakkı vardır (Türk Medeni Kanunu madde 56; Acar, 2010).

Türkiye’de derneklerin hizmet verdiği alanlar çeşitlilik göstermektedir. Dernekler faaliyet alanlarına göre; eğitim ve araştırma, sosyal hizmetler, çevre ve doğal hayatın korunması, kalkınma ve konut, insan haklarını savunma, sağlık hizmetleri, kültür-spor, vb. gibi gönüllüğe dayalı ulusal ve uluslararası düzeyde mesleki ve dini hizmetlere yönelik faaliyetler gerçekleştiren kurumlardır. (İçişleri Bakanlığı, 2013).

Eğitim alanı dernekleşme ile ilgili olarak çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Yatlı (2003) tarafından hazırlanan “Sivil Toplum Kuruluşlarının Eğitim Katkısı” adlı çalışmada, İstanbul’da faaliyet gösteren eğitim amaçlı kurulan 40 derneğin öğretim kademelerinde yapmış oldukları etkinlikler incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre İstanbul’da eğitim sorunlarının çözümünde devlet ve özel sektörden sonra sivil toplum kuruluşlarının etkin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yatlı, 2003). Kaya’nın “Sivil Toplum Kuruluşları Tartışmaları-Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Örneği” adlı çalışmasında ise Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği yapısı, işleyiş ve örgütlenme bazında incelenmiştir. Kaya (2002)’ya göre Türk toplumunun çağdaşlaşmasında sivil toplum kuruluşları önem arz etmektedir. ÇYDD de bu misyon ile Türk toplumunda çağdaşlaşmanın söylem ve argümanlarını öne çıkartan, demokrasi, birey hakları, laiklik gibi çağdaş değerleri ülkede yaygınlaştırmayı amaçlayan bir kuruluştur (Kaya, 2002). Çankaya (2005) tarafından hazırlanan “Sivil Toplum Örgütlerinin Eğitim Amaçlı Faaliyetleri” adlı çalışması, sivil toplum kuruluşlarının eğitim amaçlı faaliyetlerini ön plana çıkarmak, bu tür faaliyetlerin önemini vurgulamak amacıyla yapılan bir alan araştırmasıdır. Sivil toplum kuruluşlarının eğitim, sosyalleşme, kültürel, ekonomik alanındaki faaliyetlerinin okul faaliyetlerinin yanında küçümsenemeyecek düzeyde olduğu gözlenmiştir (Çankaya, 2005, Eraslan ve Bertlek, 2011)

Kurulan dernekler arasından bazılarına, Bakanlar Kurulu kararıyla “Kamu yararı gözetilen dernekler” statüsü verilebilmektedir. Bir derneğin kamu yararına çalışan derneklerden sayılabilmesi için, en az bir yıldan beri faaliyette bulunması ve derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek üzere giriştiği faaliyetlerin topluma yararlı sonuçlar verecek nitelikte ve ölçüde olması şarttır. Kamu yararı gözetilen dernekler, ilgili bakanlıkların ve Maliye Bakanlığı’nın görüşü üzerine, İçişleri Bakanlığı’nın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararıyla tespit edilir (İçişleri Bakanlığı, 2015).

Çağdaş toplumlarda ister formal kapsamda örgün veya yaygın isterse informal kapsamda plansız, kendiliğinden olsun eğitim bilimsel bir temelde gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda derneklerce gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin yönetilmesi ve denetlenmesinde bilimsel (eğitim yönetimi ve eğitim denetimi bilimlerinin bilgilerine dayalı) olmak gerektiği açıktır. Bilindiği üzere eğitimin yönetimi ve denetimi eğitim bilimleri içinde birer alt bilim dalı olarak tanımlanmaktadır. Eğitim Yönetimi, eğitim alanında bir amaca ulaşmak için bir araya gelen en az iki insanın katkılarının amaca yönlendirilmesi sürecini inceleyen, açıklayan ve bu

süreci öndeyileyen bilim dalıdır. Eğitim Denetimi ise yapılmış ya da yapılmakta olan eğitim faaliyetlerinin amaca uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğini saptama sürecini inceleyen, açıklayan ve bu süreci öndeyileyen bilim dalıdır (Toprakçı, 2008).

Bir pratik olarak Eğitim Yönetimi; eğitim örgütlerini saptanan amaçlara ulaştırmak üzere insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak, belirlenen politikaları alınan kararları uygulamaktır (Taymaz, 2003). Eğitim yönetimi sürecini inceleyen birçok araştırmacı olmuştur. Alanda kabul gören en kapsamlı ve katkılı yönetim süreci sınıflandırması Gregg'e aittir. Bu sınıflamaya göre eğitim yönetimi süreci, her biri kendi içinde de birer süreç olan; Karar Verme, Planlama, Örgütlenme, İletişim, Eşgüdümleme, Etkileme ve Değerlendirme eylemlerinden oluşmaktadır. Bu eylemler birbirinin tamamlayıcısı olarak değerlendirildiğinde eğitim yönetimi sürecinin birer aşaması olurlar. Bu aşamalar eğitim yönetiminin anahtar eylemleri veya öğelerdir (Aydın,2010). Buna göre; her eğitim yöneticisi kurumunu ya eğitim faaliyetlerini yönetirken çeşitli durumlarda kararlar vermekte kararı verdikten sonra planlama yapmakta, planı uygulayabilmek için çalışanları örgütlemekte, örgütlenen bireyleri birbirinden haberdar etmek için iletişimi tesis etmekte, bireylerin ürünü ortaya koyma eylemlerini eşgüdümlemekte, onların en etkin ürünü ortaya koymaları yönünde davranışlarını etkilemekte, bütün bu yapılanlarda son durumu öğrenmek ve daha başarılı olmak için de değerlendirme yapmaktadır (Lunenburg, Ornstein,2013).

Karar verme süreci, örgütü çalıştırmak, iş üretmek, örgütte değişiklik yapmak, bir çatışmayı önlemek ya da çözmek ve örgütü geleceğe taşımak amacıyla işletilen yönetim sürecinin ilk basamağıdır. Bursalioğlu (2002) karar verme sürecini şu alt basamaklara ayırmıştır; problemin anlaşılması, probleme ilişkin bilginin toplanması, toplanan bilgilerin çözümlenmesi ve yorumlanması, seçeneklerin değerlendirilmesi, en iyi seçeneğin bulunması, uygulama ve değerlendirme. Eğitim yönetimi sürecinin ikinci basamağı olan Planlama süreci, alınan yönetsel kararın uygulamadan önce planlanmasını öngören zihinsel bir süreçtir. Önceden alınmış kararlara (belirlenmiş amaçlara) rasyonel bir yaklaşım ve bunların gerçekleştirilmesine hazırlık aşamasıdır (Bursalioğlu, 2002). Planlamada önemli olan neyin, neyle, kimlerle, ne zaman, nerede ve nasıl yapılacağıının belirlenmesidir. Planlama sürecinin aşamaları; hedeflerin belirlenmesi, hedeflerin tanımlanması, uygulama seçenekleri arama-seçme, planı yazma-uygulama ve son olarak değerlendirmeden oluşmaktadır (Toprakçı, 2013). Verilen kararın planlanmasından sonraki aşama örgütlemedir. Örgütlenme, yapılan planın insan ve madde kaynağının uyumla bir araya getirildiği süreçtir. Örgütlenme, örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için örgütsel yapıyı kurmak, iç güçleri birleştirmek ve bütünleştirmektir (Başaran ve Çınkır, 2012). Örgütlenme süreci; hedeflerin belirlenmesi, hedeflere götürecekt işlerin saptanması, işi yapacak insanların belirlenmesi, işte kullanılacak fiziksel olanakların (madde kaynağı) saptanması, yapıyı kurma-işletme ve değerlendirme aşamalarından oluşur (Toprakçı, 2013). Eğitim yönetimi sürecinin dördüncü aşaması olan iletişim; belirli duyguların, düşüncelerin, bilgilerin iki ya da daha çok kişi arasında paylaşılması, anlamların ortaklaştırılması sürecidir. Yönetsel işlevleri yerine getirmek için tüm bilgiler iletişim yolu ile toplanır ve iletişim yolu ile örgüt üyelerine yayılır (Balcı ve Aydın, 2003). Bir süreç olarak iletişimin; kaynak, amaç, mesaj, araç-kanal, alıcı, dönüt ve ortam şeklinde sınıflandırılabilir yedi öğe veya aşaması vardır. Beşinci aşama olan Eşgüdümleme (koordinasyon) örgütteki insansal ve fiziksel kaynakların katkılarını bütünsel olarak örgütün amacına doğru harekete geçirme süreci olarak tanımlanabilir. Eşgüdümleme yönetsel direktifle örgütün o an üretimde (o an amaç yolunda faaliyette) bulunuyor olması durumudur. Eşgüdümleme, beş evrede gerçekleşen bir süreç olarak değerlendirilebilir. Bu evreler amaç belirleme, amaca ulaşacak ortak bir davranış içeriği oluşturma, içeriğin anlaşılmasını sağlama, öğrencileri içeriğe uygun davranmaya özendirme, içeriği uygulama ve değerlendirme olarak adlandırılabilir (Toprakçı, 2013). Eğitimin yönetilmesi sürecinin sonraki aşaması olan etkileme, örgüt üyelerinin davranışlarının etkilenmesiyle örgütsel amaçlara ulaşmanın sağlanmasıdır (Balcı ve Aydın, 2003). Etkileme süreci; amaçları belirleme, etkileyenin ve

etkilenecek kişi ya da kişilerin tespit edilmesi, hangi davranışların etkileneceğinin belirlenmesi, etkileme adına harekete geçilmesi ve amaca ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirilmesi aşamalarından oluşur. Yönetme sürecinin son basmağı olan değerlendirme, bu aşamaya kadar yapılanların, örgütsel hedeflere yönelikliğini, örgütsel hedeflerden sapmaları, örgütün işleyişini izleme ve düzeltmeyi ifade eder (Bursalıoğlu, 2002). Değerlendirme süreci; değerlendirmenin amacını belirleme, beklenen performansın tespiti, performansın ölçümü, beklenen ve ölçülen performansın karşılaştırılması ve kararlaştırma, değerlendirmenin değerlendirmesi aşamalarından oluşur (Toprakçı, 2013).

Bir pratik olarak eğitim denetimi ise, eğitim örgütlerinin amaçlarının gerçekleşme derecesini saptamak, daha iyi sonuçlar elde edebilmek için önlem almak ve süreci geliştirmek çabalarının toplamıdır. Her örgüt gibi eğitim örgütleri de, var oluş nedeni olan amaçlarını gerçekleştirme durumunu sürekli olarak izlemek ve bilgi edinmek zorundadır. Bu da eğitimin girdilerinin, sürecin ve çıktılarının planlı ve sürekli bir biçimde kontrol edilmesi ve değerlendirilmesi ile olanaklıdır (Aydın, 2008). Eğitim denetimi süreci altı aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama denetlenecek olan belirlenmesidir. Bu aşamada denetimin hangi konularda ve neyle ilgili olarak yapılacağına karar verilir. Denetlenecek olan belirlendikten sonra denetim öncesi hazırlıklar yapılır. Bu aşamada denetlenecek olan kişi ya da kurumun faaliyetleri doğrultusunda bir denetim hazırlığı yapılır. Daha sonra denetimin yapılabilmesi için gereken standartlar belirlenir. Nelerin ne şekilde değerlendirileceğine bu basamakta karar verilir. Daha sonra denetim faaliyeti gerçekleştirilir, veriler toplanır. Toplanan verilerle daha önce belirlenen standartlar karşılaştırılır ve verilerin beklenen standartları ne ölçüde karşıladığı belirlenir ve son aşama olan raporlaştırma ile elde edilen veriler ve belirlenen standartlar doğrultusunda mevcut durum değerlendirmesi yapılır.

Potansiyel olarak birer informal eğitim organı olan derneklerin yukarıda söz edilen eğitimin yönetimi ve denetimi bilimlerinin ortaya koyduğu eğitimi bilimsel olarak yönetme ve denetlemeye ne kadar yakın oldukları önemlidir. Alanyazında bu yakınlığı ortaya koyabilecek gerek yurt içi gerekse yurtdışı herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak bu çalışmayla dolaylı ilişkili kabul edilebilecek birkaç çalışmadan söz edilebilir. Güneş ve Güneş (2003) sivil toplum kuruluşlarının eğitim üzerinde etkili olduğu tespitinde bulunmuştur. Güneş ve Güneş'in (2003) çalışmasında, 1980 sonrasında Türk milli eğitimine ve milli eğitim politikalarına yön veren en güçlü ve neredeyse tek sivil toplum örgütü olan Türk ocağı dernekleri'nin faaliyet alanı doğrudan eğitim olmamasına rağmen "Türk tipi bir milli kültür" ve kültürü yaşatacak " Türk tipi bir milli eğitim" anlayışıyla "Türk milliyetçi eğitim sisteminin" kuruluşunda bir dernek olarak etkin rol oynamıştır. (Güneş, 2003;150) ifadesi yer almaktadır.

Diğer yandan, Acar (2010) da toplumun eğitim seviyesindeki artışın beraberinde artan dernekleşme faaliyetleri getirdiğini vurgulamaktadır. Benzer bir görüşü destekleyen bir başka tespit de Alkan (1998) tarafından dile getirilmiştir. Alkan'a göre; II. Meşrutiyet Dönemi başladığında, bir anda onlarca derneğin kurulmasının ardında yatan gerçeklerden/değişkenlerden biri; modern eğitim; nicelik ve nitelik olarak artan okul ve öğrenci sayısıdır. Alkan'a göre, Türkiye'deki dernekleşmenin artmasında /azalmasında ve bu derneklerin devam ettirdiği eğitim faaliyetlerinin nicel ve niteliğinde, söz sahibi olan en önemli etmen siyasi partilerdir.

Türkiye'de son yıllarda derneklerin özellikle eğitim ile giderek daha fazla ilgilenmeye başladıkları göze çarpmaktadır. Hatta daha da ileri giderek bazı derneklerin dernek finansmanını eğitim üzerinden sağladığı gözlenmektedir. Bünyesinde eğitim faaliyeti çalışmaları yapan derneklerin informal olan çalışmalarının; eğitimin eşitliği ve genelliği ilkeleri ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetimi çerçevesinde formal bir boyuta oturtulması Türkiye'deki eğitimin formalleşmesine katkı sağlayabilir. Eğitim devletlerin öncelikli ve elzem görevlerinden biridir. Bu nedenle ülke sınırları içerisindeki her tür eğitim faaliyetinin formal yollarla yapılması; rastlantısal, istendik olmayan eğitim faaliyetlerinin denetim yoluyla önüne

geçilmesi gerekmektedir. Diğer yandan derneklerin eğitim faaliyetlerinin yönetim ve denetiminin eğitim yönetimi ve eğitim denetimi bilimlerini bilgileri temelinde gerçekleştirilmesi bu formalleşmeye ve daha bir nitelikliliğe katkı sağlayabilir.

Bu araştırmada Türkiye de kamu yararı gözetilen derneklerin, eğitim faaliyetlerini yönetip denetlerken; eğitim yönetimi ve eğitim denetimi bilimlerinin temel bilgileri ışığında ne kadar bilimsel oldukları ve aynı çizgide MEB ile ilişkileri olup olmadığı, derneklerin tüzükleri ve dernekler kanunu temelinde, ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada, nitel araştırmaya dayalı belge (doküman) incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bu teknik, resmi ya da özel kayıtların toplanması, sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesinde yararlanılan bir veri toplama sürecidir (Ekiz, 2009). Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın belgelerini, kamu yararı gözetilen derneklerin internet ortamından ulaşılan güncel tüzükleri ve dernekler kanunu oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni Türkiye de kamu yararı gözetilen 406 derneğin tüzükleridir. Örneklem alınırken daha çok ulusal nitelik gösteren, mahalli olmayan dernekler ölçütüne dikkat edilmiştir. İsimlerinde bir yöreye, bir şehre veya bir bölgeye ait oldukları anlaşılan dernekler (örneğin Erzincan ili kültür ve eğitim derneği vb. gibi) çalışma dışında bırakılmıştır. Bu eleme sonucunda geriye kalan 211 derneğin tüzüklerine internet adreslerinden ulaşılmaya çalışılmıştır. 15 Şubat 2013 tarihi itibarıyla toplam 100 derneğin tüzüğüne ulaşılabilmektedir. Bu derneklerden tüzükleri güncel olmayan 6 dernek çalışma dışında bırakılmıştır. Geriye kalan 94 derneğin tüzükleri güncel olduğu için ve dernek faaliyetlerine ayrıntılı bir şekilde yer verdiği için çalışmaya dâhil edilmiştir. Ulaşılan toplam 94 derneğin tüzüğünde, eğitim faaliyetlerinin yönetimi ve denetimi ile ilgili olan ifadeler alınmış ve ham bir veri listesine dönüştürülmüştür. Yönetim süreçleri Gregg'in yönetim süreçleri tasnifi esas alınarak; karar verme, planlama, örgütlenme, iletişim kurma, eş güdümlenme, etkileme ve değerlendirme şeklinde 7 başlıkta incelenmiştir. Mesela, Altı Nokta Körlük Derneği Tüzüğü'nden, yönetim süreçlerinde planlama süreci ile ilişkili olarak görülen ve listeye alınan " Derneğin görmeyenlere ilişkin eğitim politikasını saptamak ve mevcut uygulamaları izlemek (madde-30)" ifadesi örnek verilebilir.

Araştırmanın diğer bir amacı kapsamında aranan eğitim denetimi süreci kavramları: denetlenecek olanın belirlenmesi, denetim öncesi hazırlıklar, standartların oluşturulması, denetimle ilgili veri toplanması, denetim verileri ile standartların karşılaştırılması ve raporlaşmasıdır. Bu aşama ve süreçleri kapsayan faaliyetler dernek tüzüklerinden alınan eğitim faaliyetleri ile ilgili ham veri listesinde ayrıntılı bir şekilde aranmıştır. Denetim sürecini oluşturan faaliyetler eğitim denetimi süreci kavramında birleştirilerek frekans tabloları oluşturulmuştur. Böylece derneklerin tüzüklerinde eğitim denetimi aşama ve süreçlerine yer verme sıklıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmanın amacına bağlı olarak, bu kavramları çağrıştıracak, kelime, tema, karakter, cümle veya paragraf, madde ve içerik gibi değişik analiz birimlerinden (Yıldırım ve Şimşek, 2008) yararlanılmıştır. Derneklerde eğitsel faaliyetleri denetleyen ayrıca bir mekanizma olmayışından dolayı derneklerdeki eğitim faaliyetlerinin denetimi hakkında bilgi edinmek için, dernek faaliyetlerinin denetimi için söylenen genel ifadelerden yola çıkılarak bilgi edinmeye çalışılmıştır. Bu işleme örnek olarak Dernekler Kanunu'nun denetim süreçlerinden "Denetim verileri ile standartların karşılaştırılması" başlığında ele alınan "Gerekli görülen hallerde, derneklerin tüzüklerinde gösterilen amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterip göstermedikleri, İçişleri Bakanı veya mülki idare amiri tarafından denetletilebilir" ifadesi verilebilir.

Araştırmada geçerliliği ve güvenilirliği sağlamak için uzman incelemesi yöntemine başvurulmuştur. Araştırma alanda uzman 6 araştırmacı tarafından da incelenmiştir. Bu

yöntemde uzman, araştırma deseninden toplanan verilere, bunların analizine ve sonuçların yazımına kadar olan süreçlere eleştirel bir gözle bakar ve araştırmacıya geri bildirimde bulunur. Bu geri bildirim araştırmacı açısından kendi yaklaşımını kontrol etme ve araştırma sürecinde bu yaklaşımın olası etkilerini görme bakımından yararlı olacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Derneklerin bir kısmında tüzükte eğitim faaliyetleri ayrı birer başlık altında dile getirilirken bazılarında ise dernek tüzüklerinin tümünde bir tarama gerçekleştirilmiştir. Diğer yandan, Türkiye’de derneklerin eğitim faaliyetlerinin denetimi derneğin diğer faaliyetlerinin denetimi ile birlikte gerçekleştirildiğinden, eğitim faaliyetlerinin denetimi için hem tüzüğün bütünü hem de her derneğin denetimde tabi olduğu “Dernekler kanununda” tarama yapılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde betimsel analizden yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Tüzüklerde yer alan maddeler araştırmanın kavramsal çerçevesi dikkate alınarak önceden belirlenen temaların altına atılmıştır. Araştırmanın amacı kapsamında veri analizinde yönetim süreçleri için kullanılan temalar karar verme, planlama, örgütleme, iletişim kurma, eş güdümlenme, etkileme ve değerlendirmedir. Araştırmanın amacına bağlı olarak, bu kavramları çağrıştıracak, kelime, tema, karakter, cümle veya paragraf, madde ve içerik gibi değişik analiz birimlerinden (Yıldırım ve Şimşek,2011) yararlanılmıştır. Bu aşama ve süreçleri kapsayan faaliyetler dernek tüzüklerinden alınan eğitim faaliyetleri ile ilgili ham veri listesinde ayrıntılı bir şekilde aranmıştır. Yönetim sürecini oluşturan faaliyetler eğitim yönetimi süreci kavramında birleştirilerek frekans tabloları oluşturulmuştur. Denetim sürecini oluşturan faaliyetler eğitim denetimi süreci kavramında birleştirilerek frekans tabloları oluşturulmuştur. Böylece derneklerin tüzüklerinde eğitim yönetimi ve denetimi aşama ve süreçlerine yer verme sıklıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. Verilerin analizine bir örnek vermek gerekirse; “Eğitsel, öğretimsel, bilimsel ve tüm toplumsal çalışmalar için gerekli yönetsel olurları alarak; okul, derslik, yurt, konukevi, pansiyon, kitaplık, okuma odaları, kültür ve sanat evi açar ya da açtırır (ADD, madde 5).” şeklindeki bir ifade derneklerin örgütlenmesi ve bir arada hareket etmesini çağrıştıran ifadeler olduğu için yönetim süreçlerinden ‘örgütlenme’ basamağı altında incelenmiştir. “Kamu yararına çalışan dernekler en az iki yılda bir denetlenir. Yapılan denetimler sonucunda raporlar düzenlenir (dernekler kanunu, madde 27) ” ifadesi ise ‘raporlaştırma’ başlığı altında incelenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Derneklerin Tüzüklerindeki Eğitim Faaliyetlerinin Yönetiminde, Eğitim Yönetimi Süreci Aşamalarına/Öğelerine Yer Verme Sıklıkları:

Bu bölümde derneklerin tüzükleri temelinde, eğitim faaliyetlerini eğitim yönetimi sürecinin her bir ögesi bazlı yönetip yönetmediğine ait tespitlere yer verilmiştir.

a. ‘Karar Verme’ Aşamasına İlişkin Sıklıklar: Ek 1 incelendiğinde dernek tüzüklerinde, eğitim faaliyetlerinin ne türden veya neler olacağına, nasıl sürdürüleceğine ve bunlara ait kararları kimlerin vereceğine ilişkin kararları kapsayan ifade sayısı 14’tür. İncelenen 94 dernek arasından 14 derneğin eğitimle ilgili işlerlik kazanmış bir bölümü olduğu örnek ifadelerden anlaşılmaktadır. Karar verme sürecine tüzüklerinde yer veren dernekler arasında engelliler ile ilgili dernekler başı çekmektedir (Altı Nokta Körler Derneği, Görme Engelliler Derneği gibi). Karar verme yönetimin kalbi olarak bilinmektedir, yönetim onunla başlamakta ve sürmektedir (Newman,1985). Tüzüklerdeki eğitim faaliyetlerine ilişkin karar vermeye dair eksikliklerin belirsizliği tesadüfü doğuracaktır. Bu bulgu, genel olarak dernek tüzüklerinin karar verme aşaması itibariyle eğitim yönetimi biliminden beslenmediği şeklinde yorumlanabilir.

İncelenen 94 dernek arasından 14’ü karar verme aşamasına yer vermiştir. Bu derneklerin tamamı birer ifade ile karar verme sürecine yer vermişlerdir. Bu derneklerden birinin bir ifadesine değinmek gerekirse;

“İhtiyaç duyulan alanlarda araştırma ve çalışma yapmak için komisyonlar atamak; hukuk, eğitim, basın ve halkla ilişkiler gibi alanlarda uzman danışmanlar görevlendirmek; bunların özlük haklarını belirlemek” (Türkiye Sakatlar Derneği-Madde 15)

İfade incelendiğinde eğitim alanında uzman danışmanlar görevlendirmekten söz edilmektedir. Söz konusu danışmanın fikirlerinden hareketle eğitim faaliyetlerinin düzenleneceği varsayımı temelinde söz konusu danışmanın eğitim faaliyetlerinin karar vericisi olarak görmek yanlış olmayacaktır.

b. ‘Planlanma’ Aşamasına İlişkin Sıklıklar: Ek 1 incelendiğinde derneklerin tüzüklerinde en çok yer verdikleri eğitim yönetimi süreci aşaması ‘Planlamadır.’ Her derneğin dernek tüzüğü kapsamına aldığı eğitsel amaçlı, planlanmış bir faaliyeti bulunmaktadır. Bu faaliyetler genellikle kurs, seminer, konferans vb. gibi etkinlikler olmakla birlikte, sportif faaliyetleri içeren eğitsel etkinlikler yapan dernekler de bulunmaktadır. İncelenen dernek tüzüklerinde planlamayla ilgili toplam 246 ifade bulunmaktadır. Planlamanın; neyin, nerede, ne zaman, hangi araç ve gereçlerle ve nasıl yapılacağına belirlenmesi olduğu göz önüne alındığında (Koontz & O’Donell,1972), tüzüklerin, barındırdığı ifade sayısı nedeniyle eğitim yönetimi biliminden az beslendiği şeklinde yorumlanabilir. Planlama süreciyle ilgili en çok ifadeye yer veren dernekler 9’ar ifade ile Körlerin Eğitimi ve Kalkındırma Derneği ve Türk Ortopedi ve Travmatoloji Derneği’dir. Sekiz dernek ise planlama süreciyle ilgili hiçbir ifadeye yer vermemiştir. Örnek bir ifade şu şekildedir:

Körlerin kabiliyetlerine göre eğitim ve öğrenimlerini iş ve meslek sahibi olmalarını, topluma yararlı hale gelmelerini temin ile körlükten korunmayı, körlüğü önleyici ve tedavi edici tedbirleri almak. (Körlerin Eğitimi ve Kalkındırma Derneği-Madde2)

Tüzüklerde yer alan planlama sürecine ait ifadelerde derneğin amaçları doğrultusunda yapılması hedeflenen faaliyetlere yer verilmiştir. Bu ifadeler derneğin var oluş amacını ortaya koyan ve dernek üyelerine derneğin süreci nasıl planladığı konusunda rehberlik görevi yapan ifadelerdir.

c. ‘Örgütlenme’ Aşamasına İlişkin Sıklıklar: Örgütlenme bir kuruluşa çalışması için gerekli olan her şeyi sağlama (Tortop,1982), belirlenen amacı gerçekleştirmek için en uygun yapıyı kurma olarak da tanımlanabilir (Aydın,2010). Örgütlenme süreci sonunda örgüt oluşur. Örgüt ise eşgüdümlemiş insan çabaları sistemleridir (Barnard,1938). Örgütlenme ile örgütsel amaçlara ulaşmak için üyelerin nasıl işbirliği yapacağı ve birlikte hareket edecekleri belirlenir (George ve Jones, 2012). Dernek tüzüklerine bütünsel bakıldığında örgütlenme faaliyetlerinin daha çok örgütün idari yönetimi ve özellikle mali denetimi hususlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Ek 1 incelendiğinde bu süreçle ilgili 52 ifadenin yer aldığı ve derneklerin örgütlenme sürecine yeterince önem vermedikleri görülmektedir. Derneklerin örgütlenme sürecinde eğitim faaliyetleriyle ilgili olarak oluşturulan ya da oluşturulması planlanan tesis, kütüphane, derslik, yurtlar gibi eğitime yardımcı yapıların kurulması ve geliştirilmesi ile ilgili ifadeler yer verilmiştir. Eğitime örgütsel bir boyut kazandırmak için yapılan örgütlenme faaliyetleri şu şekildedir:

Sağlık, barınma, bilişim, turizm, seyahat, medya, sanat, spor, eğitim, muhasebe, reklam ve pazarlama vb hizmet üniteleri kurar (Görme Özürlüler derneği-madde 4)

Yurtlar ve dersaneler açmak (Yeşilay Derneği-madde 3)

Yeşilay kulübü kurmak, Yeşilay ile ilgili kütüphane (gezici ve sabit) tesis etme (Yeşilay derneği-madde 3)

Türkçe ve yabancı dillerde, amacı ile ilgili dergilere abone olur, kitaplar alır, üyelerinin faydalanması için kütüphane oluşturur (Türkiye Hemofili Derneği-madde 2)

İfadelerinde olduğu gibi derneklerin örgütlenme sürecinde eğitim faaliyetleriyle ilgili olarak oluşturulan ya da oluşturulması planlanan tesis, kütüphane, derslik,yurtlar gibi eğitime yardımcı yapıların kurulması ve geliştirilmesi ile ilgili ifadeler yer verilmiştir.

d. 'İletişim' Aşamasına İlişkin Sıklıklar: Dernekler tüm faaliyetlerini gerek dernek içinde kendi üyelerine; gerekse dernek dışında topluma duyurmak amacıyla yönetim sürecinin iletişim kanalını kullanmaktadırlar. Bu kanal daha çok seminer, konferans, yayın çıkarmak v.b. faaliyetlerle gerçekleştirilmektedir. İletişimin elektronik ortamlardan kişilerarası iletişime oradan da sözsüz iletişime kadar bir yelpaze (Luthans, 2011) oluşturduğu düşünüldüğünde ve Ek 1 incelendiğinde tüzüklerde bu yönetim sürecinin de yeterli bir şekilde (109 ifade) ele alınmadığı söylenebilir. Bu sürece ait örnek ifadelerle değinmek gerekirse:

Yapmış oldukları çalışmaların basın-yayın organlarında gündeme getirilip kamuoyuna mal olmasına yardımcı olur (Çevre Kuruluşları Dayanışma Derneği-madde 4)

Genel olarak fizik dalında ve seçilmiş özel fizik alanlarındaki gelişmeleri gözden geçirmek ve katkıları açığa çıkarmak üzere belirli aralıklarla bilimsel toplantılar düzenler veya düzenleyen kuruluşları destekler. Fizik öğretimi ile ilgili programlar, uygulama ve değerlendirme yöntem ve her düzeyde fizik araştırmaları ile ilgili dergiler yayınlar. (Türk Fizik Derneği-madde 4)

Derneklerin kuruluş amacı; inandıkları görüş doğrultusunda kendileriyle hemfikir olan topluluğu bir araya getirerek o görüş çerçevesinde örgütlenebilmektir. Bu amaçla yaptığı ya da yapmayı planladığı faaliyetleri duyurmak en önemli hedeflerinden biridir. Dernek tüzüklerinde bu amaçla yapılan faaliyetlerin gerek basın-yayın organlarıyla duyurulması, gerekse süreli yayınlar, bilimsel toplantılar düzenlenmesi ile duyurulması sürecine iletişim süreci denmektedir. Bu süreçte dernekler yaptıkları faaliyetleri duyurma, kendilerine taraftar bulma amaçlarını güderken bir yandan da toplumun aydınlanması konusuna katkıda bulunmaktadır.

e. 'Eşgüdümleme' Aşamasına İlişkin Sıklıklar: Derneklerde eş güdümlenme süreci derneğin kuruluş amacına, yönetim yapısına, faaliyetlerine bağlı olarak değişkenlik gösteren bir kavramdır. Kimi dernekler faaliyetlerini daha çok sadece kendi üyelerine yönelik gerçekleştirmektedir. Böyle derneklerin iletişim ve devamı niteliğinde olan eş güdümlenme süreçleri zayıf görünmektedir. Fakat bazı dernekler ise sadece kendi üyelerine değil topluma tamamına yönelik faaliyetler gerçekleştirmeyi ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde olmayı amaçlamaktadır. Ek 1 incelendiğinde bir hastalığı/engeli iyileştirmeyi amaçlayan derneklerin neredeyse tamamında eş güdümlenme süreci diğer derneklere göre oldukça yüksek çıkmıştır.

Eğitim: Ortopedi ve travmatoloji eğitiminin standartlarının ve asgari gerekliliklerinin tanımlanması için çalışmalar yapmak; eğitim kurumlarının bu standartlara ulaşması için gerekli desteği sağlamak; bu amaçla kurumlar arası işbirliğini teşvik ve koordine etmek.(Türk Ortopedi ve Travmatoloji Derneği-madde 3)

Kendisiyle benzer amaçlı dernek, federasyon, vakıf, üniversite, fakülte, yüksekokul, orta öğretim kurumu ve/veya benzeri her türlü ulusal veya uluslararası kuruluşla işbirliği yapmak, yardımlaşmak (Türkiye Hemofili Derneği-madde 13)

Eğitim işbirliği gerektiren bir süreçtir. Bu derneklerin eğitsel faaliyetlerinde de etkililiğin ve kalıcılığın yakalanabilmesi için derneklerin kendi aralarında ya da eğitsel faaliyetlerin yürütüldüğü kurumlarla dernekler arasında birtakım eşgüdümlenme faaliyetlerinin bulunması gerekir.

f. 'Etkileme' Aşamasına İlişkin Sıklıklar: Derneklerin yönetim sürecinde etkileme basamağı daha çok derneğin üyelerine veya üye olmak isteyenlere yönelik etkileyici faaliyetlerdir. Birçok derneğin tüzüğünde yer alan fahri üyelik, onursal üyelik, ödül, burs... v.b faaliyetler etkileme süreci içerisinde değerlendirilebilir. Dernekler etkileme sürecini sadece bu yollarla sağlamaya çalıştıkları için Ek 1 incelendiğinde bu sürece ait frekansın düşük olduğu görülmektedir. Bu süreci örnekleyen ifadeler şu şekildedir:

Felsefe konusunda ya da ilgili alanlarda yurt içinde veya uluslararası alanda çalışma ve çabalarıyla tanınmış kişilere fahri üyelik verilir (Türkiye Felsefe Kurumu Derneği-madde 8)

Kimya öğrenimi yapan gençlere mesleki alanda her türlü yardımı sağlamak, bütçe imkânları dâhilinde başarılı olan öğrencileri teşvik için ödüller vermek, yardıma muhtaç olanlara kitap, para yardımı yapmak ve karşılıksız burs vermek, staj yeri sağlamak ve iş bulma hususunda yardımcı olmak, öğrencilerin hem mesleki hem de genel kültürlerinin gelişimleri için ücretsiz eğitim toplantıları yapılması, Derneğimizin katkısı ile ortak amaçları doğrultusunda yasal konularda platformlar kurmalarına destek olunması (Türkiye Kimya Derneği-madde 2)

Özellikle derneğe yararlı faaliyetlerde bulunan kişilerin çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla fahri üyelik gibi unvanlar verilerek kişilerin sivil toplum kuruluşları içerisinde faydalı olmasına ve çalışmalarının onurlandırılmasına gerek olduğu görülmüş olup bu çalışmaların artarak devam etmesi gerektiği; ayrıca üyeleri içerisinde de performansları doğrultusunda oluşturulan ödül sistemleriyle üyelerin derneğe bağlılıkları arttırılarak, derneğin devamlılığı da sağlanmaktadır.

g. 'Değerlendirme' Aşamasına İlişkin Sıklıklar: Planlama ve örgütlemenin amacına ulaşma düzeyini belirlemeye yardımcı (Dubrin, 2012) olması nedeniyle değerlendirme basamağı oldukça önemlidir. Derneklerin yönetim süreçlerinde yer alan eğitsel faaliyetlerinin denetlendiği, dernek içi ayrıca bir birim bulunmamaktadır. Dernekteki tüm faaliyetler gibi eğitsel faaliyetler de derneğin iç denetimi kapsamında değerlendirilmektedir. Fakat burada da yine denetim hususu yüzeysel olarak dile getirilmekte (145 ifade), yapılan faaliyetler hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmemiştir. Kamu yararına çalışan derneklerin eğitim yönetimi sürecinde değerlendirme aşamasına yönelik örnek ifadeler şu şekildedir:

"Derneğin iç denetimi Genel Kurul, Merkez Yönetim, Merkez Denetim ve şube denetim kurulları tarafından yapılır. Genel Kurul, Denetim ve Yönetim kurulu kararıyla veya son genel kurula katılan delegelerin 1/10'nun isteğiyle bağımsız bir denetim kuruluşuna ayrıca iç denetim yaptırılabilir." (Türkiye sakatlar derneği-madde 7)

"Genel Kurul, Yönetim Kurulu veya Denetim Kurulu tarafından iç denetim yapılabileceği gibi, bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırılabilir. Genel Kurul, Yönetim Kurulu veya bağımsız denetim kuruluşlarınca denetim yapılmış olması, Denetim Kurulunun yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz." (Türkiye trafik kazalarını önleme derneği-madde 18)

Derneklerin yönetsel faaliyetlerinin son basamağı değerlendirmedir. Bu basamakta derneklerin iç denetim süreçleri incelenmiştir. Görülen odur ki (Ek 1 ve örnek ifadeler incelendiğinde); tüzüklerde yönetsel öğeler kadar önemli olan ve yönetim kurulundan bağımsız seçilen denetleme organlarının sadece mali açıdan denetleme yaptıkları, eğitsel faaliyetlerle ilgili herhangi bir denetim maddesine rastlanmadığı görülmüştür. Sonuç olarak eğitsel faaliyetlerin yönetim kurulunun yönetsel inisiyatifine bırakıldığı gözlemlenmiştir.

Bu ifadelerden de görüldüğü üzere amaçları apayrı olsa bile Türkiye'deki derneklerin çoğu tüzüklerini birbirine benzer hatta neredeyse aynı hazırlamaktadır. Oysaki kuruluş amacı oldukça farklı olan derneklerin tüzükleri ve dolayısıyla faaliyetlerinin de farklı olması gerekmektedir.

Bazı dernekler "Eğitimden sorumlu genel başkan ve yardımcısı" sıfatıyla yöneticiler seçip ve bu yöneticilerin görev ve yetkilerini tanımlarken; bazı dernekler yönetim kadrosunda "eğitim sekreteri" sıfatıyla idareciler seçmekte fakat bu idarecilerin görev ve yetkilerini tanımlamamaktadırlar. Dernek olarak "eğitim" hususuna ayrıca önem göstereceklerini ve eğitim sekteri, eğitim kurulu gibi dernek içinde faaliyet gösteren birtakım yapılanmalar oluşturan dernekler bulunmaktadır. Bu yapılanmaların çoğunun görme engellilerle alakalı derneklere oluşu da dikkat çekicidir. İlgili derneklerin tüzüklerinde yer alan örnek ifadeler şunlardır;

"Yönetim kurulu, seçimi müteakip yedi gün içinde toplanır ve kendi içinde görev bölümü yapar. Aralarında bir başkan, bir başkan vekili, genel sekreter, mali sekreter, eğitim kültür sekreteri, istihdam sekreteri, sosyal hizmetler ve tanıtma sekreteri, teşkilatlandırma sekreteri seçer." (Görme Özürlüler Derneği-madde 21)

“İhtiyaç duyulan alanlarda araştırma ve çalışma yapmak için komisyonlar atamak; hukuk, eğitim, basın ve halkla ilişkiler gibi alanlarda uzman danışmanlar görevlendirmek; bunların özlük haklarını belirlemek.”(Türkiye Sakatlar Derneği-madde 15)

Örnek ifadelerden de görüldüğü üzere kimi dernekler eğitimden sorumlu raportör, sekreter, asbaşkan v.b. sıfatlarla eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi ve takip edilmesi konusunda titizlikle dururken kimi dernekler ise dernek faaliyetleri içerisinde eğitimin planlaması ve yürütülmesi hususunda ayrıca bir birim ya da komisyon oluşturma gereği duymamışlardır. İncelenen 94 dernek arasından 14 derneğin eğitimle ilgili işlerlik kazanmış bir bölümü olduğu örnek ifadelerden anlaşılmaktadır. Ayrıca bu derneklerden altısının engellilerle ilgili dernekler oluşu hatta 4’ünün de görme engellilere destek olmak amacıyla kurulan dernekler oluşu eğitim faaliyetlerinin planlaması ve yürütülmesi bahsedilen derneklerin daha sistematik ve planlı olduğunu göstermektedir.

1. Tüzükleri Temelinde Dernekler Eğitim Faaliyetlerini Denetlerken Ne Kadar Bilimseldirler?

1.1 Tüzükleri Ve Bağlı Oldukları Yasaları Bağlamında Derneklerin Denetlenmesinde MEB’in Rolü: Dernek tüzüklerinde derneklerin eğitim faaliyetlerinin kendilerince ya da hangi kurum veya kuruluşlarca ve nasıl denetlenebilecekleri ile ilgili herhangi bir ifade söz konusu değildir. Derneklerin diğer tüm faaliyetleri gibi eğitim faaliyetlerinin tamamı dernekler kanunu göre belirlendiği şekliyle denetlenmektedir. Dernekler kanunu ve derneklerin tüzükleri eğitim faaliyetlerini ayrıca denetleyen bir organ olmayıp, çoğunlukla denetlenmediği, sadece yukarıda belirtilen eğitim ile ilgili alt birim oluşturmuş 14 dernekte de görevin ifası yönünde sadece yüzeysel ve yönetim orijinli bir denetimin esas olduğu anlaşılmaktadır. Derneklerde böyle bir eğitim denetimi eksikliği olması derneklerin denetimi açısından büyük bir eksikliklerdir.

1.2 5253 Nolu Dernekler Kanununda Yer Alan Denetim Süreciyle İlgili İfadeler: Örgütlerin yönetsel faaliyetlerinin amacına ulaşip ulaşmadığını görmek ve dönüt sağlamak için yapılan faaliyetlerine denetim denir. Denetim süreci 1)Denetlenecek olanın belirlenmesi 2)Denetim öncesi hazırlıklar 3)Standartların oluşturulması 4)Denetimle ilgili veri toplanması 5)Denetim verileri ile standartların karşılaştırılması ve 6)Raporlaştırma basamaklarından oluşmaktadır.

2.2.1. Denetlenecek Olanın Belirlenmesi:

Dernekler Kanununda tüm dernekler ve derneklerin oluşturabileceği birliklerin tamamının bir kamu düzenine oturtulması ve tüzel kişilik kazandırılması için hazırlanan 5253 sayılı kanun denetlenecek olan derneklerin tüm çeşitlerini 1. Maddesinde belirtmiştir:

Bu Kanunun amacı; dernekler, dernek şube veya temsilcilikleri, federasyonlar, konfederasyonlar ve yabancı dernekler ile merkezleri yurt dışında bulunan dernek ve vakıf dışındaki kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'deki şube veya temsilciliklerinin yasak ve izne tâbi faaliyetlerini, yükümlülüklerini, denetimlerini ve uygulanacak cezalar ile derneklere ilişkin diğer hususları düzenlemektir (madde 1).

2.2.2 Denetim Öncesi Hazırlıklar:

5253 sayılı dernekler kanununda derneklerin kamu düzeni ve maçlarına uygun işleyip işlemediklerini valiliklere bağlı dernek masalarınınca denetlenmiş olup; mali ve yönetsel esaslar derneğin iç denetimi ile sağlanmaktadır. Dernek sadece hesapların gerçekleştirilmesi hususunda devlete karşı sorumludur. Denetim öncesi hazırlıklara ait ifade kanunda şu şekildedir (madde 9, 19, 32):

Derneklerde iç denetim esastır. Denetim kurulu; derneğin, tüzüğünde gösterilen amaç ve amacın gerçekleştirilmesi için sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları doğrultusunda faaliyet gösterip göstermediğini, defter, hesap ve kayıtların mevzuata ve dernek tüzüğüne uygun olarak tutulup tutulmadığını, dernek tüzüğünde tespit edilen esas ve usullere göre ve bir yılı geçmeyen aralıklarla denetler ve denetim sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kuruluna ve toplandığında genel kurula sunar. Denetim kurulu üyelerinin istemi üzerine, her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri

tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur.

Dernekler, yılsonu itibarıyla faaliyetlerini, gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarını düzenleyecekleri beyanname ile her yıl Nisan ayı sonuna kadar mülkî idare amirliğine vermekle yükümlüdürler. Beyannamenin düzenlenmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikte düzenlenir. (...)Denetim sırasında, suç teşkil eden fiillerin tespit edilmesi hâlinde, mülkî idare amiri durumu derhal Cumhuriyet savcılığına ve derneğe bildirir.

9 ve 19 uncu maddelerin üçüncü fıkralarındaki zorunluluğa uymayanlar ile tutulması zorunlu olan defter ve belgelerin, gerekli dikkat ve özen gösterilmiş olması şartıyla elde olmayan bir nedenle okunamayacak hâle gelmesi veya kaybolması hâlinde, öğrenme tarihinden itibaren on beş gün içinde dernek merkezinin bulunduğu yerin yetkili mahkemesine zayi belgesi almak için başvurmayan veya bu belgeyi denetim sırasında ibraz edemeyenler üç aya kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. 21 inci maddedeki yükümlülükler aykırılık halinde de failer hakkında aynı cezaya hükmolunur.

2.2.3. Standartların Oluşturulması:

Kanun gereğince derneklerin denetimde oluşturulacak denetim maddeleri ve kimlerin denetleyeceği aşağıda belirtilen 9. Maddenin içerisinde belirtilmiştir. Bu maddede mali denetim ayrıntılı bir şekilde yapılırken; yönetim ve işleyiş ile ilgili denetim yüzeysel yapılmaktadır. Standartların oluşturulması ile ilgili kanunda yer alan ifade şu şekildedir (madde 9):

(...) Genel kurul, yönetim kurulu veya denetim kurulu tarafından iç denetim yapılabileceği gibi, bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırılabilir. Genel kurul, yönetim kurulu veya bağımsız denetim kuruluşlarınca denetim yapılmış olması, denetim kurulunun yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Denetim kurulu; derneğin, tüzüğünde gösterilen amaç ve amacın gerçekleştirilmesi için sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları doğrultusunda faaliyet gösterip göstermediğini, defter, hesap ve kayıtların mevzuata ve dernek tüzüğüne uygun olarak tutulup tutulmadığını, dernek tüzüğünde tespit edilen esas ve usullere göre ve bir yılı geçmeyen aralıklarla denetler ve denetim sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kuruluna ve toplandığında genel kurula sunar. Denetim kurulu üyelerinin istemi üzerine, her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur.

2.2.4. Denetimle İlgili Veri Toplanması:

5253 sayılı kanuna göre iç denetim verilerinin valilikte kurulan dernekler masalarına nisan ayı içerisinde bildirilmesi ve böylece tüm derneklerim özellikle mali işleyişlerinde kamunun haberdar olması; böylece derneklerde şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesine bağlı kalınarak iş ve işlemlerin yürütülmesi sağlanmaktadır. Kanundaki örnek ifade şu şekildedir (madde 19);

Dernekler, yılsonu itibarıyla faaliyetlerini, gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarını düzenleyecekleri beyanname ile her yıl Nisan ayı sonuna kadar mülkî idare amirliğine vermekle yükümlüdürler. Beyannamenin düzenlenmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikte düzenlenir.

2.2.5. Denetim Verileri İle Standartların Karşılaştırılması:

5253 sayılı kanuna göre; derneklerdeki işleyişlerin kanuna uygun olup olmadığının faaliyet gösterdiği yerdeki mülki idare amirlerince verilen beyannamelere uygun olup olmadığı hususu denetlenerek dernek içerisindeki kişisel menfaatlerin kamu yararı gözeterek önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Kanundaki örnek ifade şu şekildedir (madde 19);

Gerekli görülen hallerde, derneklerin tüzüklerinde gösterilen amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterip göstermedikleri, defterlerini ve kayıtlarını mevzuata uygun olarak tutup tutmadıkları İçişleri Bakanı veya mülkî idare amiri tarafından denetletilebilir. Bu denetimlerde kolluk kuvveti mensupları görevlendirilemez. İçişleri Bakanlığı ve mülkî idare amirlerinin yapacağı denetimler mesai saatleri içerisinde yapılır. Bu denetimler en az yirmi dört saat önce derneklere bildirilir. Denetim sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine

getirilmesi zorunludur. Denetim sırasında, suç teşkil eden fiillerin tespit edilmesi hâlinde, mülkî idare amiri durumu derhal Cumhuriyet savcılığına ve derneğe bildirir

2.2.6. Raporlaştırma:

5253 sayılı kanuna göre yapılan denetimlerin sonuçları raporlandırılarak mülki amirlerce oluşturulan arşivlerde saklanmaktadır. Ayrıca; istenildiğinde derneğin diğer üyelerine bilgi verilmektedir. Dernek içindeki itilaflar durumunda resmi makamlarca bu belge ve bilgiler delil niteliği göstermektedir. Bu sebeple raporlama bu süreçlerin en önemlisidir. Raporlaştırma süreciyle ilgili ifade şu şekildedir (madde 27):

Kamu yararına çalışan dernekler en az iki yılda bir denetlenir. Yapılan denetimler sonucunda düzenlenen raporlar üzerine, kamu yararına çalışan derneklerin organlarında görev alan üyeler veya ilgili personel, hapis cezası verilmesini gerektiren suçların işlendiğinin tespit edilmesi halinde, geçici bir tedbir olarak İçişleri Bakanınca görevden uzaklaştırılabilir. Kamu yararına çalıştıklarına karar verilen dernekler, denetimler sonunda bu niteliklerini kaybettikleri tespit edilirse, birinci fıkrada öngörülen usulle haklarında alınan kamu yararına çalışan derneklerden sayılma kararı kaldırılır.

Yukarıda 5253 sayılı Dernekler Kanunu uyarınca zorunlu olarak dernek tüzüklerinde denetleme kavramı tüm derneklerin tüzüklerinde derneklerin işleyişinin ve kuruluş amaçlarının denetlenmesi üzerine kurgulanmış olup özel bir alt amaç için oluşturulmuş denetim sistemine rastlanmamıştır.

Burada eğitim denetimi açısından önemsenecek husus derneğin amaçları içerisinde eğitim olgusu işlenmiş ise tüzüklerle işlenmiş olan amaçların denetiminin devlet garantisine alınmış olması ve eğitim yönünde yapılacak faaliyet ve çalışmaların kanunlara (özellikle dernekler kanununa daha sonra genel maksatlı kanunlara) aykırı olmaması prensibiyle tüzüklerin hazırlanmış olmasıdır. Araştırmaya dahil edilen 94 derneğin hepsinde iç denetim esastır. Ayrıca alt disiplinler için uzmanlık gerektirecek denetleme ilkelerine ve denetleyicilere rastlanmamıştır. Derneklerin genel denetleme prensiplerine de bakıldığı zaman uzmanlık alanı denetlemesinde daha çok genel kurulun seçmiş olduğu seçilmiş ve genel kurulca kabul görmüş kişiler eliyle yürütüldüğü görülmektedir.

Arkun'un (2007) "Kamuya Yararlı Derneklerde Denetim" adlı çalışmasında yer alan içişleri bakanlığı dernek denetçiliği yönetmeliğine göre;" kamuya yararlı derneklerde mali hareketlerin kayıtlar ile uygunluğunun belirlenmesi, dernek tüzük, yönetmelik ve kanunlarına uygunluğunun tespit edilmesi ve faaliyetlerinin tüzüklerinde belirtilen amaçlara uygun olup olmadığının araştırılması için yapılan incelemelere "denetim" adı verilir. Denetimin nasıl yapılacağı, kapsamı dernek denetçisi tarafından il makamına yazılan onay yazısında belirtilen konu ile sınırlıdır. Eğer herhangi bir konu belirtilmemişse ve derneğin genel denetiminin yapılması isteniyorsa, derneğin önce veznesi, kasası, kıymetli evrakı ve ambarı incelenir. Daha sonra derneğin defter ve kayıtlarını usulüne uygun tutup tutmadığı, faaliyetlerinin tüzüğünde gösterilen amaçlara uygun olup olmadığı incelenir." ifadesi yer almaktadır. Yani derneklerin eğitim faaliyetleri ayrıca denetlenmesi gereken bir faaliyet olarak görülmemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim bir toplumun olmazsa olmazıdır. Toplumda yaşanan tüm olgular, kültürler, deneyimler, buhranlar kuşaktan kuşağa eğitim yoluyla aktarılmaktadır. Bu kültürlenmeye yardımcı olarak toplum birçok etkin kurum ya da kuruluşlar meydana getirmiştir. Bu nedenle toplum yararı için varlık gösteren her kurum ve kuruluşun başlıca görevi; varoluş sebebini ortaya koyan eğitim faaliyetlerinden geçmektedir. Bu amaçla araştırma kapsamında incelenen kamu yararına çalışan derneklerin eğitim yönetimi süreçlerine ve denetim unsurlarına derinlemesine bakılmaya çalışılmıştır. İncelenen derneklere baktığımızda eğitim faaliyetlerinin ve bu faaliyetlerin yönetilmesi sürecinin dernek içi diğer faaliyetlerle birlikte ele alındığı görülmektedir. Bu faaliyetler için ayrıca bir dernek içi organ oluşturulmamıştır.

Sadece derneklerin kendi eğitim farkındalığını artırmak için dernek içinde yönetim kuruluna bağlı alt birimler oluşturulmuş ve bu yolla bir eğitsel farkındalık yaratılmaya çalışılmıştır. Burada derneklerin kuruluş amaçları doğrultusunda eğitim faaliyetlerini geliştirdikleri genel bir ifade olarak görülmüştür.

Ayrıca derneklerin eğitim yönetimi süreçlerine baktığımızda derneklerin daha çok planlama ve etkileme boyutlarına ağırlık verdikleri görülürken; karar verme ve örgütlenme boyutlarına yeterince önem vermedikleri görülmüştür. Bu da derneklerin eğitsel faaliyetlerinin dernekler kanununa uygun olarak hazırlanan tüzüklerine kanunun öngördüğü ve uyulması gereken prensiplerin sadece planlama ve etkileme boyutunu öne çıkardığını, şekilsel ve içeriksel zorunlulukları vurgulamaktadır. Birçok dernek tüzüğünün birbirine çok benzemesi ise tüzüklerin hızlıca, planlamasız, çalakalem fakat kanun ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlama çabasının genelinde yapılmaya çalışılmasından olduğu izlenimi verilmektedir.

Bunların dışında bir de araştırma kapsamındaki derneklerin bünyelerinde eğitsel faaliyetleri yürüten kurul, komisyon v.b. oluşumların varlığı da irdelenmiştir. Bu inceleme sonucunda da ele alınan 94 derneğin yalnızca 14'ünde eğitim komisyonu, raportörü, kurulu v.b. oluşumlara rastlanmıştır. Ve bu derneklerin 5'inin engellilerle ilgili dernekler 4'ünün ise görme engellilerle ilgili dernekler oluşu dikkat çekicidir. Görme engellilere destek olmak amacıyla kurulan derneklerin eğitsel faaliyetlerin önemi hususunda farkındalıklarının yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca yönetim süreçleriyle ilgili örnek ifadelerle sahip oluş sıklıklarının da göz önünde bulundurduğumuzda engellilere destek amacıyla kurulan derneklerin eğitim konusunda farkındalık düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna varılabilir.

Araştırılan derneklerin tamamında iç denetim esaslı bir denetim sistematiği görülmüş olup ayrıca alt disiplinler için uzmanlık gerektirecek denetleme ilkelerine rastlanmamıştır. Zaten genel denetleme prensiplerine de bakıldığı zaman uzmanlık alanı denetlemesinde daha çok genel kurulun seçmiş olduğu seçilmiş ve genel kurulca kabul görmüş kişiler eliyle yürütüldüğü görülmüştür. Denetim ilkelerine öneri olarak seçilmiş kişilerin oluşturduğu kurula uzman kişilerin de dâhil olarak yarı profesyonel bir denetim sistemi kurulması ve bu denetim sisteminin denetleyen kişileri (seçilmişler ve atanmışlar da dahil)yasa önünde zorunlu kılması esas olmalıdır. Ayrıca, valiliklerde oluşturulan dernek masalarının dışarıdan uzman kişilerce oluşturulmuş bir denetim mekanizması oluşturması ve bu bağımsız denetim mekanizmalarının kayıtlı tüm dernekleri her yönüyle ve amaçları doğrultusunda denetlemesi ya da denetim sonucunda ortaya çıkan problemlerin çözümü için rehberlik yapması esas olmalıdır. Bu durumda bu bağımsız kurullar içerisinde milli eğitim adına bu amaçları denetleyen kamu denetçisi rolünde bir norm oluşturulması ve yapılan bu çalışmaların milli eğitim bakanlığında oluşturulacak bir birimin veri tabanlarında tutulması ayrıca; milli eğitim bakanlığı adına gerekli görüldüğünde hedefleri çeşitlendirecek danışmalığı da bu kamu denetçisinin yapması uygun olabilir. Böyle bir oluşumda ortaya çıkabilecek sıkıntı dernekleri milli eğitim bakanlığı adına denetleyecek yetkin kamu denetçisi bulma ve bu denetçileri finanse etmek olabilir.

Bundan sonra yapılacak benzer araştırmalarda araştırmacılar derneklerin yetkilileriyle görüşmeler yaparak konunun ayrıntısına inebilirler; ya da derneklerin tüzükleri kapsamı dışında planlanan eğitsel faaliyetleri inceleyerek bu konular derneklerin eğitsel faaliyetlerinin projeler bazında bilimselliğini inceleyebilirler.

Sonuç olarak Türkiye'de de tıpkı diğer ülkelerde olduğu gibi eğitimden sorumlu bir bakanlık bulunmaktadır. Ülkedeki eğitim faaliyetlerinin bilimsel nitelik kazanması ve yapılan yanlışların ivedilikle düzeltilebilmesi için birtakım bilimsel denetim mekanizmalarına ihtiyaç vardır. Derneklerin eğitim faaliyetlerinin bilimsel çerçevede yönetilip denetlenmediği ve yine bilimsel temelde MEB tarafından ayrıca bir denetimin yapılmadığı tespit edilmiştir. Eğitim yönetimi ve denetimi bilimlerinin temel bilgileri üzerine inşa edilmeyen eğitimin yönetimi ve denetimi çabalarının, başarı sorunu içinde olacağı söylenebilir. Öte yandan, derneklerin eğitim

faaliyetlerinin MEB tarafından denetlenmemesinin özellikle informal eğitimin kontrolü ve denetiminin sağlanması açısından problemler yaratacağı düşünülmektedir. Ülkedeki her tür eğitim faaliyetinin MEB tarafından denetlenmesi gerekliliği ve bu işin yine bilimsellik çerçevesinden ayrılmadan yapılması zorunluluğu dikkat çekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, Ş. (2010). Sivil Toplum Kurumu Olarak Türkiye’de Derneklerin Profili, Sakarya Üniversitesi, Kamu yönetimi Bölümü yüksek lisans tezi.
- Alkan, M. Ö.(1998). Toplumsal Örgütlenmenin Gelişimi Tanzimattan Günümüze İstanbul’da STK’lar, Ahmet N.YÜCEKÖK ve Diğerleri. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul.
- Altı Nokta Kökler Derneği Tüzüğü (2013), <http://www.altinokta.org.tr/tuzugumuz.php>.
- Arkun, E. (2007). Kamuya Yararlı Derneklere Denetim. Anadolu Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Atatürkçü Düşünce Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.add.org.tr/sozleri/tuzugumuz.html>.
- Aydın, İ. (2005). Öğretimde Denetim, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aydın, M. (2008). Çağdaş Eğitim Denetimi, Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Aydın, M. (2010). Eğitim Yönetimi, Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Balcı, A. ve Aydın, İ. (2003). Anadolu Öğretmen Liseleri İçin Eğitim Yönetimi, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Barnard, C. (1938). The Functions of The Executive, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Başaran, İ. (2000). Yönetim, Ankara: Feryal Matbaası.
- Başaran, İ. ve Çınkır, Ş. (2012). Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Bedensel Engelliler Derneği Tüzüğü (2013). http://www.bedd.org.tr/?p_id=30.
- Beşiktaş Jimnastik Kulübü Derneği Tüzüğü (2013).
<https://www.bjk.com.tr/tr/cms/tuzuk/4/>.
- Birleşmiş Milletler Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.unaturkey.org/hakkimizda/336-birlemi-milletler-tuerk-dernei-tuezueue.html>.
- Bursalıoğlu, Z. (2002). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Tüzüğü (2013).
www.cydd.org.tr/dosya/CYDD_Tuzuk_Mayis_2005.doc.
- Çankaya, İbrahim (2005). Sivil Toplum Örgütlerinin Eğitim Amaçlı Faaliyetleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Elazığ.
- Çevre Kuruluşları Dayanışma Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.cekud.org.tr/Tuzuk.pdf>.
- Çocuk Akıl Sağlığı ve Rehabilitasyon Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.ailerehber.org/tuzuk.asp>.
- Darulacezeye Yardım Derneği Tüzüğü (2013).
<http://darulacezeyarder.com/DarulacezeYarDerTuzuk.pdf>.
- Darulşafaka Cemiyeti Tüzüğü (2013). <http://www.darussafaka.org/tr-TR/darussafaka/Darussafaka-Cemiyeti/Bugunu/Sayfalar/Cemiyet-Tuzugu.aspx>.
- Deniz Feneri Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.denizfeneri.org.tr/icerik.aspx?kod=deniz-feneri-dernegi-tuzugu>.
- Deniz Temiz Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.turmepa.org.tr/icerik.aspx?id=203>.
- Dışişleri Mensupları Eşleri Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.dmedd.org/tr/hakkimizda/tuzuk.html>.
- Dil Ve Edebiyat Derneği Tüzüğü (2013)
<http://www.tded.org.tr/bpi.asp?caid=237&cid=1619>.
- Dubrin, A. J. (2012). Essentials of Management, USA: South-Western.
- Duman, T. (1991). Türkiye’de Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları No:2322, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- Dünya Enerji Konseyi Derneği Tüzüğü (2013).
http://www.dektmk.org.tr/upresimler/yeni_tuzuk_16.04.2008.pdf.
- Ekiz, D. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Anı Yayıncılık
- Eraslan, L., Bertlek S.B. (2011). Türkiye'de Eğitim Derneklerinin Sorun Alanlarının Değerlendirilmesi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (<http://sbe.gantep.edu.tr>) 2011 10(3):1161 -1181 ISSN: 1303-0094
- Fakir Ve Muhtaçlara Yardım Derneği Tüzüğü (2013).
www.yardimderneği.org/assets/attachments/tuzuk.doc.
- Fenerbahçe Spor Kulübü Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.fenerbahce.org.tr/kurumsal/detay.asp?ContentID=160>.
- Galatasaray Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.galatasaray.org/kulupbilgi/pages/tuzukbolum1.php>.
- George, J. M. ve Jones, G. R. (2012). Understanding and managing organizational behavior, New Jersey: Prentice Hall.
- Gökçe, O.(2006). İçerik Çözümlemesi, Konya: Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Görme Özürlüler Derneği Tüzüğü (2013).
http://www.gozder.org.tr/detay/hakkimizda/tuzuk_11.html .
- Güneş, M. ve Güneş, H. (2003). Türkiye'de Eğitim Politikaları ve Sivil Toplum, Anı Yayınları. İçişleri Bakanlığı Dernek Denetçiliği Yönetmeliği (2013), Yedinci Bölüm, Md.45,
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.4695&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch>.
- İçişleri Bakanlığı, Dernekler Dairesi Başkanlığı, Dernekler Kanunu, Kamu Yararına Çalışan Dernekler (2015). <http://www.dernekler.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/5253-Dernekler-Kanunu.aspx>
- İlim Yayıncılık Cemiyeti Tüzüğü (2013). <http://iyckocaeli.org.tr/sayfa.aspx?ID=3>.
- İnterplast Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.interplastturkiye.org/interplast-dernek-tuzugu>.
- Karikatürcüler Derneği Tüzüğü (2013). <http://karikaturculerderneği.com/category/tuzuk/>.
- Kaya, Gazanfer. (2002). Sivil Toplum Kuruluşları Tartışmaları-Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Kemalist Atılım Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.kemalistatilimbirligi.org/tuzuk.htm>.
- Kimse Yok Mu Derneği Tüzüğü (2013)
<http://www.kimseyokmu.org.tr/?p=content&cl=hakkimizda&i=218>.
- Koontz, H., O'Donnell, C. (1972). Principles of Management: An Analysis Manageral Functions, McGraw Hill, New York.
- Körleri Eğitim Ve Kalkındırma Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.korleriegitimvekalkindirma.org/tuzuk.html>.
- Lunenburg, F.C., Ornstein, A.C. (2013). Eğitim Yönetimi, Nobel yayınları.
- Mülkiye Birliği Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.mulkiyeistanbul.org/?action=veri&id=15>.
- Newman, W. (1985). Yönetim: İşletmelerde ve Kamu Yönetiminde Sevk ve İdare, Çev. Kenan Sürgit, Yetkin Yayını, Ankara.
- Sosyoloji Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.sosyolojiderneği.org.tr/dernek-hakkında/tuzuk/>.
- Taymaz, H. (2003). İlköğretim ve Ortaöğretim Okul Müdürleri İçin Okul Yönetimi. 7. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Toprakçı, E.(2008). Sınıfa Dayalı Yönetim, Pegem Yayınları, Ankara.
- Toprakçı, E.(2011). Eğitim Bilimine Giriş, Ütopya yayınları, Ankara.
- Toprakçı, E.(2013). Sınıf Yönetimi, Pegem Yayınları, Ankara.
- Tortop, N.(1982), Yönetim Bilimi, Yargı yayınevi, Ankara.

- Tüketici Hakları Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.tuketicihaklari.org.tr/tuzuk>.
- Türk Balıkadamlar Spor Kulübü Derneği Tüzüğü (2013).
http://www.tbk.org.tr/TBK_2011_KITAP.pdf.
- Türk Biyokimya Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.turkbiyokimyadernegi.org.tr/tr/hakkimizda/tanitim-tuzuk/tuzuk.html>.
- Türk Diyabet Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.ktdiabet.org/article/Derne%C4%B1nda/Derne%C3%BCz%C3%BC%C4%9F%C3%BC.htm>.
- Türk Farmakoloji Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.tfd.org.tr/eski/tuzuk99.htm>.
- Türk Fizik Derneği Tüzüğü(2013).
http://turkfizikdernegi.org/index.php?option=com_content&task=view&id=5&Itemid=5.
- Türk Fizyolojik Bilimler Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.tfbd.org.tr/tuzuk/tfbd-tuezuegue>.
- Türk Gastroenteroloji Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.tgd.org.tr/index.php/dernekhakkında/tuzuk>.
- Türk Hava Kurumu Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.thk.org.tr/yeni/tuzuk/tuzuk2006.pdf>.
- Türk Hemşireler Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.turkhemsirelerdernegi.org.tr/thd-tuzuk.aspx>.
- Türk Hukuk Kurumu Tüzüğü (2013).
www.turkhukukkurumu.org.tr/web1/web/tuzuk.htm.
- Türk İdareciler Derneği Tüzüğü (2013). http://www.tid.web.tr/default_b0.aspx?content=3.
- Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Tüzüğü (2013). www.tjod.org/tjod-tuzugu/.
- Türk Kadınlar Birliği Derneği Tüzüğü (2013).
www.turkkadinlاربirligi.org/index.php?p=genel_icerik&content.
- Türk kardiyoloji Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.tkd.org.tr/menu/106/tkd-tuzugu>.
- Türk Kızılay Derneği Tüzüğü (2013).
http://www.kizilay.org.tr/kurumsal/dosyalar/1235049841_Tuzuk_19.02.2009.pdf.
- Türk Kültürünün Araştırma Enstitüsü Derneği Tüzüğü (2013).
www.turkkulturu.org.tr/images/dosyalar/File/tuzuk.doc.
- Türk Kütüphaneciler Derneği Tüzüğü (2013).
<http://tk.kutuphaneci.org.tr/index.php/tk/article/viewFile/279/558>.
- Türk Matematik Derneği Tüzüğü (2013). http://www.tmd.org.tr/wp-content/uploads/2010/11/tmd_tuzuk.pdf.
- Türk Medeni Kanunu (2015). <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4721.html>
- Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti Derneği Tüzüğü (2013). http://www.tmc-online.org/en/userfiles/file/pdf/TMC_calisma_yonerge.pdf.
- Türk Nöroloji Derneği Tüzüğü (2013).
[http://www.noroloji.org.tr/UserFiles/file/t%C3%BCz%C3%BCk%20de%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi\(1\).pdf](http://www.noroloji.org.tr/UserFiles/file/t%C3%BCz%C3%BCk%20de%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi(1).pdf).
- Türk Ocakları Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.turkocagi.org.tr/kitaplar/Tuzuk.pdf>.
- Türk Ortopedi ve Travmatoloji Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.totbid.org.tr/upload/tuzuk.pdf>.
- Türk Parlamenterler Birliği Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.tpb.org.tr/index.php/teskilat/tuzuk/25-tuzuk>.
- Türk Pediatri Kurumu Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.turkpediatri.org.tr/page.aspx?menu=12>.
- Türk Plastik Rekonstrüktif Ve Estetik Cerrahi Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.tpcd.org.tr/Tuezuek.69.0.html>.

- Türk Radyoloji Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.turkrad.org.tr/index.php?cat=4>.
- Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.tusiad.org.tr/tusiad/tuzuk/> .
- Türk Sosyal Bilimler Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.tsbd.org.tr/tsbdtuzuk.html>.
- Türk Ünitersiteli Kadınlar Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.tukd.org.tr/tuzuk.asp>.
- Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.tzymb.org.tr/icerik.asp?mod=100>.
- Türkiye Foto Muhabirleri Derneği Tüzüğü (2013).
www.tfmd.org.tr/hakkimizda.aspx?page=tuzuk.
- Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği Tüzüğü (2013).
http://www.tgsd.org.tr/index.php?view=article&id=154%3Atuzuk&format=pdf&option=com_content&Itemid=98.
- Türkiye Görme Engelliler Derneği Tüzüğü (2013). www.turged.org.tr/dernek/.../.
- Türkiye Hemofili Derneği Tüzüğü (2013). www.turkhemoder.org/tuzuk.html.
- Türkiye İşitme Engelliler Milli Federasyonu Derneği Tüzüğü (2013).
www.tiemf.org/tr/file/tiemf-tuzuk.pdf.
- Türkiye Milli Paralimpik Komitesi Derneği Tüzüğü (2013). www.tmpk.org.tr/?p=tuzuk.
- Türkiye Milli Sağlık ve Doğa Bilimleri Derneği Tüzüğü (2013). [sdb.org.tr/dernek-tuzuk.doc](http://www.sdb.org.tr/dernek-tuzuk.doc)
- Türkiye Muharip Gaziler Derneği Tüzüğü (2013). www.muharipgaziler.org.tr/tuzuk.html.
- Türkiye Ormancılar Derneği Tüzüğü (2013).
www.ormancilarderneği.org/userfiles/file/TOD_tuzuk.pdf.
- Türkiye Romatizma Araştırma ve Savaş Derneği Tüzüğü (2013).
www.trasd.org.tr/?p=icerik-642-tuzuk.
- Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği Tüzüğü (2013). www.solunum.org.tr › ŞUBELER.
- Türkiye Spor Yazarları Ve Spor Kulübü Derneği Tüzüğü (2013).
www.tsyd.org/resim/TSYD_Tuzuk-27%20Kasım%202006.pdf.
- Türkiye Tabiatını Koruma Derneği Tüzüğü (2013).
http://www.ttkder.org.tr/images/download/dernek_tuzuk.pdf .
- Türkiye Tıp Akademisi Derneği Tüzüğü (2013). turkiyetipakademisi.org/default.asp?id=17.
- Türkiye Yazarlar Birliği Derneği Tüzüğü (2013). www.tyb.org.tr/indir/tybtuzuk.doc.
- Türkiye Yeşilay Derneği Tüzüğü (2013). www.yesilay.org.tr/kurumsal/tuzuk/.
- Türkiye Ziraatçılar Derneği Tüzüğü (2013).
www.ziraatcilerderneği.org.tr/index.php/tr/Biz-Kimiz/TZD-Tuzugu.
- Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.taskk.org.tr/tr/pages/taskk-tuzugu/20>.
- Türkiye Anıtlar Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.anitlar.org.tr/yeni/tuzuk.html>.
- Türkiye Bilişim Derneği Tüzüğü (2013).
<http://www.tbd.org.tr/index.php?sayfa=hakkimizda&c2=53&mi=3>.
- Türkiye Çevre Koruma Ve Yeşillendirme Kurumu Derneği Tüzüğü (2013).
http://www.turcek.org.tr/pages.php?page=destek_olun&id=113&item=0,113 .
- Türkiye Emekli Astsubaylar Derneği Tüzüğü (2013). www.temad.org/tuzuk.php.
- Türkiye Emekli Subaylar Derneği Tüzüğü (2013).
www.tesud.org.tr/Mevzuat/Mevzuat.aspx.
- Türkiye Felsefe Kurumu Derneği Tüzüğü (2013). www.tfk.org.tr/tuzuk.htm.
- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Derneği Tüzüğü (2013).
www.gazetecilercemiyeti.org.tr/page.php?page=19.
- Türkiye Grup Psikoterapileri Derneği Tüzüğü (2013). <http://www.tagp.org.tr/tuzuk.html>.
- Türkiye Harp Malûlü Gaziler, Şehit Dul Ve Yetimler Derneği Tüzüğü (2013).
www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2847.pdf.

- Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Derneği Tüzüğü (2013).
www.tkdf.org.tr/sayfa.php?id=OA== .
- Türkiye Kimya Derneği Tüzüğü (2013). www.turchemsoc.org/tr/tuzuk.asp.
- Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi Derneği Tüzüğü (2013).
www.olimpiyatkomitesi.org.tr TMOK › Tüzük.
- Türkiye Omurilik Felçlileri Derneği Tüzüğü (2013).
https://www.tofd.org.tr/k2/Hakkimizda_83.aspx.
- Türkiye Parazitoloji Derneği Tüzüğü (2013).
www.turkiyeparazitolojiderneği.org/tuzuk.htm.
- Türkiye Sakatlar Derneği Tüzüğü (2013). www.tsd.org.tr/tsd-tuzugu-5932.
- Türkiye Tarihi Evleri Koruma Derneği Tüzüğü (2013). www.turk-ev.org.tr/Tuzuk.asp.
- Türkiye Trafik Kazalarını Önleme Derneği Tüzüğü (2013). www.turktrafik.org/turkiye-trafik-kazalarini-onleme-derneği-tuzuk.pdf.
- Yatlı, Ayla (2003). Sivil Toplum Kuruluşlarının Eğitim Katkısı, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yıldırım, A. Şimşek, H.(2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EK 1:Tablo-1:Derneklerin Eğitim Faaliyetlerinin Yönetiminde Eğitim Yönetimi Süreci Öğelerine Yer Verme Sıklıkları

S.N	DERNEKLER	KARAR VERME	PLANLAMA	ÖRGÜTLEME	İLETİŞİM KURMA	EŞ GÜDÜLEME	ETKİLEME	DEĞERLENDİRME	TOPLAM
1	ALTI NOKTA KÖRLER DERNEĞİ	0	6	6	3	3	1	2	21
2	ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ	0	2	2	3	2	4	1	14
3	BEDENSEL ENGELLİLER DERNEĞİ	0	1	0	0	0	0	1	2
4	BEŞİKTAŞ JİMLASTİK KULÜBÜ DERNEĞİ	0	4	3	1	1	1	7	17
5	BİRLEŞMİŞ MİLLETLER TÜRK DERNEĞİ	0	0	0	1	1	2	1	5
6	ÇEVRE KURULUŞLARI DAYANIŞMA DERNEĞİ	0	7	0	4	0	1	1	13
7	ÇOCUK AKIL SAĞLIĞI VE REHABİLİTE DERNEĞİ	0	2	1	1	0	1	1	6
8	ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME DERNEĞİ	0	1	2	1	8	3	1	16
9	DARÜLACEZE'YE YARDIM DERNEĞİ	0	0	0	0	0	0	1	1
10	DARULŞAFKA CEMİYETİ DERNEĞİ	0	2	0	1	0	1	2	6
11	DENİZ FENERİ DERNEĞİ	0	2	0	2	0	2	1	7
12	DENİZ TEMİZ DERNEĞİ	0	7	0	2	0	2	1	12
13	DİL VE EDEBİYAT DERNEĞİ	0	3	1	2	0	2	2	10
14	DIŞIŞLERİ MENSUPLARI EŞLERİ DERNEĞİ	0	0	1	1	0	2	3	7
15	DÜNYA ENERJİ KONSEYİ DERNEĞİ	0	1	2	1	1	1	1	7
16	FAKİR VE MUHTAÇLARA YARDIM DERNEĞİ	0	6	0	0	0	1	1	8
17	FENERBAHÇE SPOR KULÜBÜ	0	3	1	0	0	0	7	11
18	GALATASARAY SPOR KULÜBÜ	0	2	0	0	0	2	1	5
19	GÖRME ÖZÜRLÜLER DERNEĞİ	0	3	1	2	0	2	1	9
20	İLİM YAYMA CEMİYETİ	0	2	0	1	0	1	4	8
21	İNTERPLAST DERNEĞİ	0	3	0	1	0	1	1	6
22	KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ	0	4	0	2	1	1	1	9
23	KEMALİST ATILIM DERNEĞİ	0	0	0	1	0	3	1	5
24	KİMSE YOK MU DERNEĞİ	0	4	0	0	1	1	1	7
25	KÖRLERİN EĞİTİMİ VE KALKINDIRMA DERNEĞİ	0	9	2	1	2	2	2	18
26	MÜLKİYE BİRLİĞİ DERNEĞİ	0	3	0	0	0	0	1	4
27	SOSYOLOJİ DERNEĞİ	0	2	0	0	0	1	2	5
28	TÜKETİCİ HAKLARI DERNEĞİ	0	3	0	3	0	0	1	7
29	TÜRK BALIKADAMLAR SPOR KULÜBÜ DERNEĞİ	0	1	0	0	0	1	1	3
30	TÜRK BİYOKİMYA DERNEĞİ	0	1	1	1	4	1	1	9
31	TÜRK DİABET DERNEĞİ	0	3	0	3	0	1	1	8
32	TÜRK FARMAKOLOJİ DERNEĞİ	0	5	0	0	1	1	1	8
33	TÜRK FİZİK DERNEĞİ	0	3	0	4	1	2	1	11
34	TÜRK FİZYOLOJİK BİLİMLER DERNEĞİ	0	3	1	1	2	2	1	10
35	TÜRK GASTROENTEROLOJİ DERNEĞİ	0	1	2	1	1	4	1	10
36	TÜRK HAVA KURUMU DERNEĞİ	0	2	2	1	0	1	5	11
37	TÜRK HEMŞİRELER DERNEĞİ	0	1	1	1	1	1	0	5
38	TÜRK HUKUK KURUMU	0	1	0	2	1	1	1	6
39	TÜRK İDARECİLER DERNEĞİ	0	2	0	2	2	1	2	9
40	TÜRK JİNEKOLOJİ VE OBSTETRİK DERNEĞİ	0	1	0	1	0	2	1	5
41	TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ	0	2	1	0	0	2	1	6

42	TÜRK KARDİYOLOJİ DERNEĞİ	0	2	0	0	1	2	1	6
43	TÜRK KIZILAY DERNEĞİ	0	4	1	0	1	4	1	11
44	TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ DERNEĞİ	0	1	0	1	0	1	1	4
45	TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ	0	4	0	1	2	2	1	10
46	TÜRK MATEMATİK DERNEĞİ	0	2	0	1	1	2	1	7
47	TÜRK MİKROBİYOLOJİ CEMİYETİ DERNEĞİ	0	2	0	0	0	1	1	4
48	TÜRK NÖROLOJİ DERNEĞİ	0	1	1	2	0	2	1	7
49	TÜRK OCAKLARI DERNEĞİ	0	4	1	0	0	2	1	8
50	TÜRK ORTOPEDİ VE TRAVMATOLOJİ DERNEĞİ	0	9	1	1	4	1	1	17
51	TÜRK PARLAMENTERLER BİRLİĞİ	0	1	0	0	0	3	1	5
52	TÜRK PEDIATRİ KURUMU DERNEĞİ	0	1	0	1	0	1	1	4
53	TÜRK PLASTİK, REKONSTRÜKTİF VE ESTETİK CERRAHİ DERNEĞİ	0	3	0	0	1	2	2	8
54	TÜRK RADYOLOJİ DERNEĞİ	0	2	1	1	0	3	1	8
55	TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ	0	3	0	0	0	1	1	5
56	TÜRK SOSYAL BİLİMLER DERNEĞİ	0	1	0	0	0	0	1	2
57	TÜRK ÜNİVERSİTELİ KADINLAR DERNEĞİ	0	4	0	1	0	2	1	8
58	TÜRK ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSLERİ BİRLİĞİ	0	2	0	0	0	1	1	4
59	TÜRKİYE AMATÖR SPOR KULÜPLERİ KONFEDERASYONU DERNEĞİ	0	4	0	2	0	0	1	7
60	TÜRKİYE ANITLAR DERNEĞİ	0	1	0	0	1	4	0	6
61	TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ	0	4	0	3	2	1	1	11
62	TÜRKİYE ÇEVRE KORUMA VE YEŞİLLENDİRME KURUMU DERNEĞİ	0	1	0	1	0	2	1	5
63	TÜRKİYE EMEKLİ ASTSUBAYLAR DERNEĞİ	0	0	0	0	0	2	9	11
64	TÜRKİYE EMEKLİ SUBAYLAR DERNEĞİ	0	1	0	1	1	1	1	5
65	TÜRKİYE FELSEFE KURUMU DERNEĞİ	0	3	0	1	1	5	1	11
66	TÜRKİYE FOTO MUHABİRLERİ DERNEĞİ	0	3	1	1	2	1	1	9
67	TÜRKİYE GAZETECİLER CEMİYETİ	0	1	0	1	0	1	1	4
68	TÜRKİYE GİYİM SANAYİCİLERİ DERNEĞİ	0	1	1	0	0	0	1	3
69	TÜRKİYE GÖRME ENGELLİLER DERNEĞİ	0	4	0	1	0	1	0	6
70	TÜRKİYE GRUP PSİKOTERAPİLERİ DERNEĞİ	0	2	0	4	1	1	2	10
71	TÜRKİYE HARP MALÛLÛ GAZİLER, ŞEHİT DUL VE YETİMLERİ DERNEĞİ	0	1	0	0	0	1	2	4
72	TÜRKİYE HEMOFİLİ DERNEĞİ	0	3	2	3	3	3	1	15
73	TÜRKİYE İŞİTME ENGELLİLER MİLLİ FEDERASYONU	0	5	0	2	3	1	1	12
74	TÜRKİYE İŞİTME ENGELLİLER TESANÛT DERNEĞİ	0	8	0	2	0	2	1	13
75	TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU DERNEĞİ	0	1	0	1	0	1	1	4
76	TÜRKİYE KİMYA DERNEĞİ	0	2	1	1	1	3	1	9
77	TÜRKİYE MİLLİ OLİMPİYAT KOMİTESİ DERNEĞİ	0	4	0	0	0	1	5	10
78	TÜRKİYE MİLLİ PARALİMPİK KOMİTESİ DERNEĞİ	0	0	0	2	0	2	6	10
79	TÜRKİYE MİLLİ SAĞLIK VE DOĞA BİLİMLERİ DERNEĞİ	0	5	1	1	1	0	1	9
80	TÜRKİYE MUHARİP GAZİLER DERNEĞİ	0	0	0	1	0	1	1	3
81	TÜRKİYE OMURİLİK FELÇLİLERİ DERNEĞİ	0	3	1	2	0	1	1	8
82	TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ	0	1	1	2	1	1	1	7
83	TÜRKİYE PARAZİTOLOJİ DERNEĞİ	0	1	0	3	0	1	2	7
84	TÜRKİYE ROMATİZMA ARAŞTIRMA VE SAVAŞ DERNEĞİ	0	2	0	0	1	1	1	5
85	TÜRKİYE SAKATLAR DERNEĞİ	0	3	1	0	2	0	3	9
86	TÜRKİYE SOLUNUM ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ	0	5	0	1	0	2	1	9
87	TÜRKİYE SPOR YAZARLARI VE SPOR KULÛBÛ DERNEĞİ	0	3	2	1	0	1	1	8
88	TÜRKİYE TABİATINI KORUMA DERNEĞİ	0	5	0	1	0	0	1	7

89	TÜRKİYE TARİHİ EVLERİ KORUMA DERNEĞİ	0	3	2	0	1	3	1	10
90	TÜRKİYE TIP AKADEMİSİ DERNEĞİ	0	2	0	2	0	1	2	7
91	TÜRKİYE TRAFİK KAZALARINI ÖNLEME DERNEĞİ	0	3	0	2	1	1	1	8
92	TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİ DERNEĞİ	0	0	0	1	0	1	1	3
93	TÜRKİYE ZİRAATÇILAR DERNEĞİ	0	1	0	0	0	5	4	10
94	YEŞİLAY DERNEĞİ	0	6	4	6	3	2	1	22
TOPLAM		0	246	52	109	68	142	145	762

Administration and Supervision of the Educational Activities of Public Benefit Associations in Turkey (A Qualitative Analysis Based on the Legal Documents)

Erdal TOPRAKÇI, Aysun AKÇAY

Summary

The purpose of this study was to determine the scientific eligibility of the education activities of the Turkish associations operating in the public interest in terms of the educational administration and supervision processes on the basis of their legal documents. To fulfill this purpose the charters of the associations were examined according to the administration and supervision processes. In this study the document analysis which is one of the qualitative research designs was used. The data resources of the study were composed of the up to date internet based associations' charters and Law of Associations. Content analysis is used for the data. Regarding the purpose of the research, analysis units such as word, sentence, paragraph and content were utilized.

The frequencies of the statements about the educational administration and supervision processes of 94 associations were determined. According to the results of the research, 776 statements related to the administration and 5 statements related to the supervision processes identified from the charters and Law of Associations respectively. 22 as the largest number of the statements about the management and supervision of educational activities belonged to the Green Crescent Association and this is followed by 21 statements included in the charter of Six Dots Association of Visually Impaired Individuals. The smallest number of statements were included in the charters of Association for the Physically Disabled as 2 and Aid Association for the Darülaceze as 1 statement.

The function of planning with 246 statements was the first among the other management functions and this was followed by evaluation with 145 statements, influencing with 142, communication with 109 statements, organizing with 52 statements and decision making which was the least mentioned function with 14 statements. The examination of the associations' charters revealed that the education activities and their management were performed along with other activities of the associations. In addition to that, it was seen that an internal unit for these activities was not formed. Only, divisions as sub-units of the board of directors were established to raise the educational awareness. Here, it has been noticed that the associations developed their educational activities in line with their establishment purposes. To answer another sub-problem of the research the educational supervision concepts namely, determining what is to be supervised, the preparation for the supervision, the establishment of standards, supervision-related data collection, comparison of the supervision data with the standards and reporting were taken into account. Activities encapsulating these steps and processes were sought for in the raw data obtained from the associations' charters. Activities making up the supervision process were unified under the concept of educational supervision process and a frequency table was constructed. In this way, it was tried to put forth the frequencies of the statements about the educational supervision steps and processes mentioned. It is concluded that the associations did not have any distinct supervision activities for the educational administration and supervision processes. Thus, supervision is thought to be conducted within the other administrative activities of the associations. For all the associations a general system of supervision based on an internal supervision framework was observed. In addition to this, there were not any specific supervision principles concerning the each distinct function of the associations.

As a result, it is identified that the management and the supervision of the educational activities of the associations were not carried out on a scientific basis and moreover these activities are not supervised scientifically by Ministry of National Education or any other institutions. In accordance with these results it can be suggested that the educational activities of the associations and the contents of their charters should benefit from the disciplines of Educational Administration and Educational Supervision. In addition to these, the educational activities of the associations should be supervised by Ministry of National Education in order to formalize the informal education as much as possible. It can be suggested that following researches concerning this subject may include the in-depth study of the associations' educational activities via the interviews and documents other than the charters. Moreover,

the educational activities of the associations can be observed and results can be evaluated based on the use level of the principles of educational administration and supervision. Also this study can be replicated with examining the charters of the other associations.